

GENÇ MÜTEFEKKİRLER DERGİSİ
JOURNAL OF YOUNG INTELLECTUALS

e-ISSN: 2718-000X

Yıl: 4, Cilt: 4, Sayı: 1

Haziran-2023

MAKALE BİLGİLERİ

Gelişen ve Değişen Dünyada Yabancı Dilin Önemi

Importance of Foreign Language in the Developing and Changing World

YAZAR

Ali SEVDİ

Dr. İğdır Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

TİB, Arap Dili ve Belagati Anabilim Dalı.

alisevdi1984@hotmail.com

ORCID ID: 0000-0002-1951-7232

Yayın Bilgisi

Yayın Türü: Araştırma Makalesi

Makale Geliş Tarihi: 30.05.2023

Makale Kabul Tarihi: 10.06.2023

Sayfa Aralığı: 204-218

ÖZET

Bu makalede günümüz şartlarında yabancı dil öğrenmenin önemi, gerekliliği ve kişiye sunduğu avantajlar irdelenmeye çalışılmıştır. İlgili çalışmada, tarihî serüveni içerisinde her zaman önemini koruyan yabancı dil bilme faktörünün, gelişen ve değişen dünyamızda eğitim ve istihdamda deyim yerindeyse altın bilezik edinmek kadar önemli ve gerekli olduğu hakkında bir nebze de olsa farkındalık oluşturulmaya çalışılmıştır. Gerek kişisel gerekse profesyonel anlamda dış dünyaya açılmanın ve insanın ortak birikimini okuyabilmenin yegâne anahtarı dil öğrenmedir. Fakat iletişim çerçevesinin geniş veya sınırlı olması büyük oranda öğrenilen dillerin niceliği ve niteliğiyle doğru orantılı olduğu muhakkaktır. Özellikle teknolojinin gelişmesiyle küresel iletişimin hız kazandığı çağımızda, yabancı dil bilme gerekliliği, iletişimi klasik dil bilmenin sınırlarının çok ötesine taşımıştır. Her geçen gün ve zamanda yabancı dil bilmenin önemi daha da arttığı çağımızda, dünyayı anlamak, her olan bitenden haberdar olmak ve gündemi çok yakından takip edebilmek anlamında yabancı dil (lere) sahip olmak elzem hale gelmiştir. Birden fazla yabancı dil öğrenmek, kişiye dış dünyayla ve toplumundan uzak insanlarla iletişim kurma, onların gelenek ve görenekleri hakkında daha fazla bilgi edinme fırsatı vermektedir. Bunun yanı sıra birden fazla dile hâkim olmak, kişiye öz güven kazandırdığı gibi çevresindeki insanların takdir ve hayranlığını da kazandırmaktadır. Bu bağlamda günümüz dünyasında yabancı dil(ler) bilmek ve konuşmak; çağa entegre olmanın, teknolojiyi kullanabilmenin, bilimsel gelişmeleri takip etmenin, kariyer yapmanın, küresel dünyada birçok şeye erişmenin, kısacası iletişimle küçülen dünyanın aktif bir bireyi olmanın gerekliliklerinin merkezinde yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kültür, Küreselleşme, Yabancı Dil, Yabancı Dil Öğrenme Gereksinimi, Dil Öğrenmenin Faydaları.

ABSTRACT

In this article, the importance, necessity and advantages of learning a foreign language in today's conditions have been tried to be examined. In the related study, it has been tried to create some awareness about the fact that the factor of knowing a foreign language, which has always been important in its historical adventure, is as important and necessary as acquiring a gold bracelet in education and employment in our developing and changing world. The only key to opening up to the outside world both personally and professionally and to be able to read the common knowledge of people is language learning. However, it is certain that the wide or limited communication framework is directly proportional to the quantity and quality of the languages learned. Especially in our age where global communication accelerates with the development of technology, the necessity of knowing a foreign language has carried communication far beyond the limits of knowing a classical language. In our age, where the importance of knowing a foreign language is increasing day by day and time, it has become essential to have a foreign language(s) in order to understand the world, to be aware of everything and to follow the agenda very closely. Learning more than one foreign language gives a person the opportunity to

communicate constructively with great fluency and learn more about their customs and traditions with the outside world and with people who are far from their society. In addition to this, having a command of more than one language not only gives a person self-confidence, but also gains the appreciation and admiration of the people around her. In this context, knowing and speaking foreign language(s) in today's world; It is at the center of the necessities of being integrated with the age, being able to use technology, following scientific developments, making a career, reaching many things in the global world, in short, being an active individual in the shrinking world with communication.

Keywords: Culture, Globalization, Foreign Language, Need for Learning a Foreign Language, Benefits of Learning a Language.

GİRİŞ

Yüce Allah'ın insanoğluna bahsettiği sayısız nimetlerden biri olan konuşma kabiliyeti, onun en büyük özelliklerindedir. Eskiden beri mantıkçılar tarafından insanın “konuşan varlık” olarak tarif edilmesi, bu alâmet-i fârikasının bir ifadesidir. İnsanın Allah'ın bir vergisi olarak konuşma kabiliyetine sahip bir şekilde yaratılması, teorik olarak bir bakıma her dili öğrenip konuşabileceği anlamına gelir. Zira insanın beyinde dil edinimi için özelleşmiş doğal bir dil edinim donanımı ve dil öğrenmeye özgü nörolojik yapıları kendisine bir veya birkaç dili kazanmaya açık fırsatlar vermektedir. Doğuştan var olan bu potansiyel, bütün dil öğrenme hadisesini kontrol eder ve yönlendirir. Dil öğreniminde geriye kalan tek iş ise doğasında var olan potansiyeli aktif hâle getirerek onu harekete geçirmek, ona şekil vermek ve genetik yapımızda var olan dil sistemi ile uygun çevresel faktörleri bir araya getirmektir. Bunun yanı sıra dinlemeye dayalı bir bilgi türü olan Arapça ve benzer dilleri seslendirme ile kelimelerin öğrenilerek genetik hafızanın otomatik olarak harekete geçirilmesi gerekir. Genetik hafızanın dil konuşabilmek için gereken bilgilerle donatılarak harekete geçirilmesi, bir anlamda dil konuşma melekesini kazanma demektir. Yani; dil konuşmak ve öğrenmek için yeni ses ve kelimeleri öğrenerek fitrî olan dil kabiliyetini bu bilgilere uygun olarak aktif hâle getirmektir. O halde dil öğrenimi, her insanda bulunan gizli konuşma kabiliyetini, dilsel bilgi ve alışkanlıklarla donatarak uygulamaya geçirmektir. İlk olarak karşılaşılan yeni dilin seslerini ve yapılarını öğrenmek, dilsel yaşantıları yeni dilin mantık örgüsüne uygun bir biçimde uygulamalarla aktif hale getirmek olan yabancı dil öğrenme olayı, sanıldığı kadar zor bir iş değildir. Burada önemli olan önümüze koyduğumuz dil öğrenme hedefimizde ciddi olmak, hedefe götüren yol ve yöntemleri doğru seçmek ve dil öğrenme yeteneğimizi keşfetmektir. Fakat şu realite asla unutulmamalıdır ki dil öğrenme aktivitesi, her şeyden önce uzun uğraşı isteyen bir sabır işidir. Hangi yaşta olursa olsun sabredildiğinde, bu maceraya gerçekten fiziken, ruhen ve entelektüel olarak hazır olup metotlu ve planlı çalışıldığında yabancı dil öğrenilebilir, hatta ileri bir seviyeye kadar da taşınabilir.

Nitekim artık günümüzde dil öğrenmek için “yeterli imkân, kitap, doküman, kaynak ve ekipmanın olmadığı” şeklinde ileri sürülebilecek bahanelere çok fazla yer olmadığı

kanaatindeyiz. Çünkü bilgisayar teknolojisi ile birlikte her türlü bilgiye çok daha çabuk ulaşılabilir. ‘Dünya’nın bilgisi, parmaklarınızın ucunda’ sloganı, çağımızın bu alâmet-i fârikasını çok güzel tarif etmektedir. Bunun yanı sıra toplumumuzda yabancı dil öğrenme ve bilmenin önemiyle ilgili “dil bilin”, “kendinizi geliştirmek için dil öğrenmelisiniz” ve “dil bilmemek gibi bir şansınız yok” gibi artık klişeye dönüşmüş ifadeler bolca duyuluyor ve duyulmaktadır. Fakat bütün bunlara rağmen hâlâ yeterli seviyede önemini anlamamış olmalıyız ki yabancı dil bilme konusunda gerek ulusal gerekse uluslararası yabancı dil yeterliği sıralamalarında maalesef çok da istenen düzeyde değiliz. Deyim yerindeyse yabancı dile hâlâ yabancıyız. Ancak sabırla ve ısrarla yabancı dil bilme önemi farklı şekilde hep canlı tutulmalı ve bu anlamda farkındalık oluşturulmalıdır. Bu bağlamda söz konusu çalışmayla bu düşünce zeminine az da olsa bir katkı sunulması hedeflenmiştir. Çalışmada ana temayla birlikte dilin mahiyeti, önemi, dil öğrenmenin yöntemleri gibi başlıklar da irdelenerek söz konusu konular çok detaya girilmeden ele alınmaya çalışılmıştır.

1. Yabancı Dil ve Önemi

En basit şekliyle dil olgusu, kendine has kanunları olan gerek sözel gerekse yazınsal olarak bireyin duygu ve düşüncelerini ifade etme aracı olup kişinin yaşadığı toplumda ihtiyaçlarını karşılama ve taleplerini hayata geçirme vesilesidir. İnsan, iletişimin yapı taşı olan dille hayatının meselelerini sorgulayarak ve araştırarak açıklığa kavuşturur. Şimdikin ve geçmişin deneyimlerinden yararlanarak geleceğine bir yön vermeye çalışır (İbni Cnnî, 1371/1952: I, 33-34, 40-48; İbn Haldûn, 2000: s. 1254; Tâhâ Hüseyin, 1968). Alman filozofu Heidegger’in, “dil insanın evidir” sözüyle atıfta bulunduğu gibi dil, insânî ve sosyal bir kurum olmasının yanı sıra deyim yerindeyse milli mirasın deposu, toplumun üyelerini birbirine bağlayan, sözlerini birleştiren ve onları bir araya getiren bağdır. Geçmişten bugüne, bugünden geleceğe kuşakların kesiştiği köprüdür (Kolaç, 2008: s. 397-412; Kaplan, 2010: s. 143; Güzel –Barın, 2013: s. 228; Akarsu, 1998: s. 36).

Jonh Dewey, “Dil araçların aracıdır, dil olmadan herhangi bir bilgiyi kullanmak, onu başkaları için faydalı kılmak mümkün değildir” (Şahin, 2009: s. 149-158) şeklinde dil olgusunu tanımladığı gibi bir taraftan da dilin bu özelliğine dikkat çekmiştir.

İmruülkays (ö. 540) ve Nâbîga ez-Zübyânîyle (ö. 604) birlikte Câhiliye döneminin seçkin şairinden biri olarak yâd edilen muallaka şairlerinden Zuheyr b. Ebî Sulmâ (ö. 609 [?]) beyitlerinin birinde,

وَكَانَ تَرَى مِنْ صَامِتٍ لَكَ مُعْجِبٍ *** زِيَادَتُهُ أَوْ نَقْصُهُ فِي التَّكَلُّمِ
لِسَانُ الْقَتَى نِصْفٌ وَنِصْفٌ فَوَادُهُ *** فَلَمْ يَبْقَ إِلَّا صُورَةُ اللَّحْمِ وَالْدَّمِ

“Beğendiğin nice suskun kimseler vardır ki, konuştuklarında erdemleri ve kusurları belli olur. Gencin dili bir yarıdır, gönlü de öteki yarıdır; geriye et ve kandan oluşan şekilden başka bir şey kalmaz” (Zuheyr b. Ebî Sülâmâ, 2019: s. 75) ifadeleriyle, insanın hayatında dilin üstün bir konuma sahip olduğunu açıkça vurgulamışlardır.

Dil bilimci Ömer Asım Aksoy ise dil konusundaki: “Dil, insanların düşünürülüğünden doğmuş; doğduktan sonra da düşüncelerin yaratıcısı olmuştur: Bilgilerimizi, öğrenimimizi, başkalarının

düşüncelerini dil yoluyla elde ederiz. Kendi düşüncelerimiz de kafamızın içinde çalışan dilin yardımıyla oluşur; olgunlaşır. Sanki içimizden konuşarak, sessiz bir dil kullanarak düşünür, yeni yeni düşüncelere ulaşıyoruz. Ulaştığımız yeni düşünceleri yine dil biçiminde ortaya koyar, onları başkalarına gene dil aracılığı ile ulaştırırız. Böylece, sürekli olarak düşünce dili, dil de düşünceyi geliştirir durur...” (Aksoy, 1967) sözleriyle dilin önemiyle birlikte dil ile düşünce arasında sıkı bir ilişki ve ayrılmaz bir bağ bulunduğuna, dilin düşünceyi somutlaştırdığı bir alan olduğuna atıfta bulunmuştur. Öyleyse dil, insanın bilim ve felsefe yapmasında; kültür ve medeniyet oluşturmada önemli bir fonksiyona sahip olup tabiatın, bütünüyle varlığın anahtarıdır denilebilir.

Ancak insanlar farklı yaratıldığı gibi sahip oldukları ve konuştukları diller de farklıdır. Zira her dilin kendine has bir ritmi, ahengi ve kültürel değeri bulunmaktadır. Dil, insanlar arası bir iletişim ve düşünme vesilesi olmanın yanında kültürlerin aynasıdır (Aksan, 1998: s. 55.) Yeni bir dil öğrenmek birçok kelime ve cümle ezberlemek değildir. Yeni bir kültür, yeni bir ortam ve yeni bir ilim öğrenmek demektir. Başka bir dil bilmek, insanda başka bir pencere, farklı bir bakış açısı açıp başka insanları tanıma olanağı verdiğinde insanı olgunlaştırır. O yüzden kişi yeni bir dil öğrenmekle yeni bir hayat kazanır, denilebilir. Bu anlamda birden fazla dil bilen insan, buna paralel olarak birçok kültürle tanışarak kendini çok yönlü ifade edebilmektedir. Bu da hiç şüphesiz insanın diğer halkların medeniyetlerini anlamasını ve aynı zamanda diğer milletlerin medeniyetleriyle tanışmasını ve yakınlaşmasını sağlar. (Kaplan, 2008: s. 16-20; Sancak, 1999: s. 53; Kırkkılıç, 2009: s. 9). Dünyayı anlamak, bir kültürü anlamak o kelimeye ve o kelimenin hikâyesine vakıf olmak, insanın dünyasını muazzam geliştiren bir unsurdur. Ülkenin kültürel değerlerini incelerken, şiirini okurken ve müziğini dinlerken daha anlamlı ve zevkli hale gelebilmektedir. Ayrıca başka dillerin edebiyatını ve sanatını çeviri yapmadan anlayabilme özelliğini kazandırmaktadır.

Bu amaçlar doğrultusunda dil ve kültürel çeşitliliğin korunması bir çekişme nedeni olmadığı, aksine bu hazinelerin değerine değer kattığı bilinmelidir. Bizim kültürümüzde de bulunan “bir lisân, bir insan, iki lisân iki insan” (Küzeci, 2015: s. 18) atasözüyle ve Arap şairlerinden Safiyyüddîn el-Hillî'nin (ö. 749/1348),

بِقَدْرِ لُغَاتِ الْمَرْءِ يَكْتُنُّ نَفْعَهُ *** فَتِلْكَ لَهُ عِنْدَ الشَّدَائِدِ أَعْوَانُ
فَبَادِرْ إِلَى حِفْظِ اللُّغَاتِ مُسَارِعًا *** فَكُلُّ لِسَانٍ فِي الْحَقِيقَةِ إِنْسَانُ

“Kişinin yabancı dil bilmesine paralel olarak değeri artmakta, zor zamanlarında ise bu, onun yardımcısı olmaktadır. Bu yüzden zaman kaybetmeden hızlı bir şekilde yabancı dilleri öğrenmek için insiyatif al. Nitekim gerçek anlamda her dil, bir insandır” şiirinde, yabancı dil bilmenin önemine ve gerekliliğine vurgu yapılmıştır (Bayındır - Kara, 2019: s. 2; Özer – Korkmaz, 2016: s. 60.)

Hemen hemen her kültürde yabancı dil öğrenmenin önemine atfen pek çok değerli söz, deyim ve atasözü bulunmaktadır. Bu bağlamda bazı farklı atasözleri şu şekildedir:

- “Bir dil öğrenmek, dünyaya açılan bir pencere daha demektir. (Çin Atasözü)
- İnsanlar bildikleri dil sayısını kadar hayat yaşarlar. (Çek Atasözü)

- Yeni bir dil, yeni bir hayat. (İran Atasözü)
- Bir dil öğren, bir savaşı önle. (Arap Atasözü)
- Bir dil ile Roma'ya gidebilirsin. (Quebec Atasözü)
- İnsanların seni anlamasını istiyorsan onların dilini konuş. (Afrika Atasözü)
- Yeni bir dil öğren, yeni bir ruh edin. (Çek Atasözü)” Ayrıca bu gibi ifadeler, yabancı dil öğreniminin yaygınlaşması için yürütülen propagandanın en yaygın sloganı olmasıyla birlikte bireyin anadilinin dışında bir dil bilmesinin onu farklı ve çok yönlü bir insan yapacağı düşüncesi de dile getirilmiştir (Bayındır, 2019: s. 2).

2. Gelişen ve Değişen Dünyada Yabancı Dilin Önemi

Bilindiği üzere, günümüzde şartlar geçmişe oranla daha hızlı değişmekte, ilim alanında mesafeler katedilmekte, buna mukabil toplumun ihtiyaçları, olayları yorumlamaları, iletişimleri, problemleri farklılıklar göstermektedir. Öneme binaen değişen şartlara rağmen değerini ve saygınlığını hiç kaybetmeyen, hatta değerine değer katan bazı şeyler hep olmuştur. Hiç şüphesiz onlardan biri de yabancı dil öğrenme ve bilme eylemidir. Hayatın olağan akışı içinde görülmesine rağmen, yabancı dil öğrenmek getirisi ve götürüsü göz önüne alındığında aslında, insanın hayatı boyunca verdiği en önemli ve isabetli kararlardan biri olabilmektedir. Nitekim uzun bir süre insanı meşgul eden ve hangi seviyede olursa olsun meyvesi tatlı olan ve pozitif anlamda etkileri her şartlarda müşahhas bir şekilde hissedilebilen bir eylem özelliğini koruyabilmiştir. Özellikle edinilen yabancı dil, kişinin günlük yaşamında kullanım alanı buluyorsa daha da önemli ve zevkli hale gelebilmektedir.

İçinde yaşadığımız çağ ise bilgi çağı olarak nitelendirilmekte olup bilgi birikimin paylaşılması yanı sıra ortak olarak kullanılan dil(ler) vasıtası ve sayesinde küresel bazda gerçek sınırların olmadığı bir dönemi temsil etmektedir. Günlük hayatımızın cüz-i lâ-yetecezzâsı/ ayrılmaz bir parçası hâline gelmiş iletişim ve bilgi araçlarıyla mesafelerin büyük ölçüde ortadan kalktığı 21. yüzyıl ve daralan dünya coğrafyası, bir yandan bireysel ve toplumsal düzeyde insan ilişkilerini hızlı bir şekilde geliştirirken, diğer yandan da en az bir yabancı dilin iyi bir şekilde kullanılmasını zorunlu hâle getirmiştir. Zira gelişen teknolojiyle dünyanın birçok yönden giderek daha global hale gelmesi ve daralması, dilsel iletişiminin en ücradaki insanların günlük yaşayışlarını dahi etkileyecek şekilde gelişmesine yol açmıştır. Bunun doğal bir sonucu olarak, birçok insan, günlük işlerinin akışı sırasında, birçok farklı millet ve dilin egemen olduğu geniş temas alanını kontrol etme ihtiyacını duymaya ve hissetmeye başlamıştır. Daralan ve küçülen dünya coğrafyası, bir taraftan insan münasebetlerini geliştirirken, öte yandan da birden fazla yabancı dil bilmeyi gerekli kılmıştır (Çelebi, 2006: s. 286; Doğan, 1996: s. 100; Sebüktekin, 1973: s. 95; Demirbilek –Yücel, 2011: s. 217-246). Öte yandan bilim dünyasında uluslararası saygınlığa sahip eserler üretmek, diğer bilim insanlarıyla etkin iletişim kurabilmek ve birlikte çalışmak anlamında yabancı dil bilmenin önemi yadsınamaz. Gerek devletlerin gerekse iş dünyasının ve sivil toplumun etkinlikleri önemli ölçüde sınır ötesi bir hâl almıştır. Buna paralel olarak dış dünyaya açık olmak, bilimsel ve teknolojik yenilikleri takip etmek ve paylaşmak, uluslararası ticarete dâhil olmak gibi birçok nedenden dolayı yabancı dil(ler)i öğrenmekte fayda

ve avantajlar bulunmaktadır. Zira özel kurslarda ve örgün eğitim kurumlarında yabancı dil(ler)in öğrenilmesi yönünde azımsanmayacak bir rağbet gözlemlenmiştir” (Yaman, 2017: s. 60).

Böylece çok eskilere uzanan yabancı dil bilmenin önemi, gerek siyasî gerek iktisadî gerekse sosyolojik bakımında tarihî zirvesine çıkmıştır. Buna binaen, yabancı dil öğrenmenin önemi daha fazla vurgulanmaya başlanılmış ve yabancı dil eğitimi somut bir şekilde devletlerin eğitim ve öğretim planlarında önemli bir yer edinmiştir. Öyle ki, geçmişte bir yabancı dil konuşmak lüks iken, bugünün şartlarında bir değil birkaç yabancı dil bilmenin gerekli olduğu ifade edilmektedir. Daha açık bir deyişle, değişen konjonktüre paralel olarak insanların anadillerinde iletişim kurmaları yeterli olmayıp, çağa ayak uydurabilmek bağlamında birden fazla yabancı dil öğrenmek temel bir gereklilik haline gelmiştir (Doğan, 2011: s. 11; Ada – Şahenk, 2010: s. 63; Çelebi, 2006: s. 285-307; Bür –Aycan, 2013: s. 194; Cangil, 2004: s. 123-131; Sunel, 1989: s. 137-143; Özdemir, 2006: s. 3; Günday, 2013: s. 314-315).

Çağımızın en önemli özelliği olan hizmet sektörünün hızlı gelişimi ise yabancı dil ihtiyacının artışında oldukça etkili olduğu yadsınamaz bir hakikattir. “Bu bağlamda, aynı dili konuşanlardan daha çok yabancılarla ilişkiler sürdürülmekte ve bunun gereği olarak da yabancı dil herkes için büyük önem taşımaktadır. Hayatın her alanında saygın ve seviyeli hizmetlerin sunumu veya alımı için çok iyi iletişimin kurulmasına gerek duyulmaktadır. Her alanda başarılı bir meslek hayatı sürdürme ve evrensel gelişmeleri takip ederek özel ve güncel bilgileri süzebilmek için yabancı dil öğrenmek lüks değil, artık zorunlu bir ihtiyaç hâline gelmiştir” (Doğan, 11; Odabaşı, 1997: s. 2-3).

Dünyayı nasıl algıladığımız üzerine büyük etkisi olan ve düşünüş tarzımızı da şekillendirdiği “yabancı dilin önemi konusu tartışılmayacak kadar net bir konudur. Sınırların kalktığı bir dünyada eskiden uzağımızda kabul ettiğimiz farklı dilleri konuşan insanlarla artık her gün her yerde karşılaşmaktayız. Birden fazla yabancı dil bilmenin zorunlu hale geldiği dünyamızda, başkalarıyla rekabette öne çıkmayı kolaylaştıran yabancı dil kişiye aynı zamanda dünyaya bir başka pencereden bakma ve başka şekilde düşünme olanakları sağlar. Farklı kültürleri tanıma, kendi kültürünü tanıtabilme veya elektronik ortamda dünyaya açılma ve dünyayı takip edebilme gibi iletişim amacının yanı sıra farklı dillerde çıkan yayınları takip edebilme, bilime katkı sağlayabilme gibi bir akademik hedef hepimizin birincil hedefidir.”¹

Bütün bu nedenlerden dolayı pragmatik bakmak gerekirse ana dili öğrenmek ve öğretmek kutsal bir görev ve gereksinim olduğu gibi bilim, kültür ve teknoloji çağı olan günümüz şartlarında artık bir değil birden fazla yabancı dil öğrenmek bilgi çağının bir gereğidir. Modern çağımızda kişi, kendi anadilinde ve yabancı dillerden veya bunlardan en az birinden yetkin olmadıkça kültürlü ve nitelikli sayılmamakta, özellikle akademik çalışmalarında bazı sıkıntılarla karşılaşıldığı bilinmektedir. Gerçekten gelişen ve değişen dünyanın dinamikleriyle birlikte yabancı dil bilmenin kariyer yaşamındaki öneminin her geçen gün daha da arttığı ve

¹ <https://yabancidilleryo.cumhuriyet.edu.tr/1789-mudurun-mesaji> (Erişim 20 Mayıs 2022.)

artacağı çağımızda alanında uzmanlaşmak ve iyi bir noktaya gelmek isteyenlerin profesyonel dil bilgisine sahip olması gerektiği tartışmadan varestedir.

Sadece bilgi birikimi ve deneyimin yeterli olmadığı günümüz şartlarında programlama dili, grafik tasarım, fotoğrafçılık ve e-pazarlamayla birlikte yabancı dil öğrenmek, en önemli meziyet, imtiyaz ve ayırt edici özellikler olup iş, seyahat ve yeni deneyimler edinme gibi birçok alanın kapısını açan en önemli araç ve maharetler arasında yer almaktadır. Bu yetenek ve becerilere sahip olanlar, dünyanın her yerinde iş bulabilmekte, son derece tatmin edici finansal kazançlar sağlayan sanal şirketler kurabilmektedirler. Ayrıca, fiziksel dünyada diğerlerine göre önemli ticarî karlar elde edip sosyal medyada ve çevrimiçi platformlarda daha fazla popülerlik kazanabilmektedirler. Bu becerileri öğrenmek birçokları için cazip hale geldiği ve bu anlamda rağbetin giderek arttığı müşahade edilmektedir. Şu bir gerçek ki, başta İngilizce, Fransızca, İspanyolca, Çince ve Arapça gibi küresel ölçekteki diller olmak üzere yabancı dil öğrenmek bunlar arasında imtiyazlı bir yere sahiptir.

Bunun yanı sıra yabancı dil öğrenmenin birçok sosyolojik ve psikolojik faydaları olduğu da unutulmamalıdır. Zihinsel kabiliyetin geliştirilmesi ve ilerletilmesi, her yaşta insanın zihinsel yeteneklerinin gelişmesini sağlayan, beynin aktivasyonuna ve hafızanın güçlenmesine katkıda bulunan yabancı dil öğrenme fırsatını verir (Ozil, 1991: s. 96).

Bilindiği gibi yabancı diller, birçok yeni gramer ve kelime hazinesi içeren karmaşık sistemlere sahiptir. Yeni bir dil öğrenmek, zihnin bu karmaşıklıkla düzgün bir şekilde başa çıkması ve onu özümseyeceği anlamına gelir ki, beynin doluluk ve meşguliyet oranı ne kadar yüksek olursa, işlevleri o kadar iyi olur. Hafızaya ve beyin jimnastiğine iyi gelen yeni bir dil, sadece kelime dağarcığına ve kurallara aşina olmayı değil, aynı zamanda bu bilgiyi hatırlayıp uygulayabilmeyi de gerektirir. Başka bir deyişle, hem "dilbilgisel yeti"ye hem de "iletişimsel yeti"ye sahip olmayı gerektirmektedir. Bunun bir göstergesi olarak birden fazla dile sahip kişiler, beyinleri daha hareketli, isimleri ve sayıları çok çabuk hatırlayabilecekleri güçlü bir hafızaya sahiptirler.² İspanya'daki Pompeu Fabra Üniversitesi'nde yapılan bir araştırma, iki veya daha fazla dilde akıcı konuşan kişilerin, tek dilli bireylere göre daha yüksek duyuşsal algıya sahip olduğu gerçeğini ortaya koymuştur. Bu nitelik kişiye her zaman yaratıcı ve yenilikçi bir bakış açısını kazandırdığı gibi onu, önyargılarından kurtarıp vizyonunun zenginleşip büyümesine yardımcı olmaktadır. Söz konusu araştırma, bu kabiliyetkilerin dinleme ve konuşma becerileri gibi konularda diğerlerinden daha iyi performans gösterdikleri, bunların tümü ise zekâ ve yaratıcılığı olumlu yönde etkilediği bilimsel olarak vurgulamaktadır.³

Avusturyalı filozof Ludwig Wittgenstein, "Dilinizin sınırları, dünyanın sınırlarıdır" (Ambrose A. - Lazerowitz, 1984: s. 223) sözüyle atıfta bulunduğu gibi farklı dilleri öğrenmek, birçok kültürden ve ülkeden daha geniş bir insan kesimi ile iletişim kurabilmeye yardımcı olur. Onlarla kişisel ve profesyonel düzeyde kendi dillerinde iletişim kurmak, bireylerin bu kültürlerle olan ilişkisinin derinleşmesine ve güçlenmesine vesile olduğu gibi bu dille ilişkili

² <https://www.etoninstitute.com/blog/top-10-benefits-of-learning-a-foreign-language> (Erişim 20 Mayıs 2022).

³ <https://blog.busuu.com/benefits-of-learning-a-foreign-language/> (Erişim 21 Mayıs 2022.)

insanların geleneklerine, dinlerine ve tarihlerine saygı duymasına; diğer dillere hoşgörü ve kabul etme becerisine de sebep olmaktadır. Zira yabancı dil öğrenme bağlamında yapılan araştırmalar, ana dilleri dışında başka bir dil öğrenenlerin, becerilerini geliştirmenin, çok fazla deneyim kazanmanın ve dünya çapında birçok yeni bilgi ve ilişki inşa etmenin yanı sıra o dille ilgili kültüre açılma becerisine de sahip olduklarını ortaya koymaktadır (İşcan, 2011: s. 1-8).⁴ Özgüvenin, insanın hayatının her aşamasında özellikle eğitim ve iş hayatında başarılı olmak anlamında önemli bir yeri olduğu aşikârdır. Özgüven eksikliği olan kişiler, sorunlara çözüm bulmakta zorlanırlar ve kendilerini toplumda eksik ve izole edilmiş olarak görürler. Dolayısıyla özgüvenin artırılmasının çok önemli olduğu rahatlıkla söylenebilir. Özgüvenin artması, yeni bir dil öğrenmenin ve bilmenin faydalarından biridir. Öyle ki, birey kendini daha iyi tanıyabilir, gerek işinde gerek hayatındaki gücünü ve elde edebileceği başarıları bilir. Kendine güveni yüksek insanların, onları diğerlerinden ayıran ve daha iyi düşünmelerini sağlayan açık fikirliliğe, sorunları daha iyi çözebilme gücüne ve onlarla daha iyi müdahale edebilme becerilerine sahiptirler (Câsûn, 1427/2007: s. 124).

Dikkat çeken başka nokta ise Bedri Rahmi Eyüpoğlu'nun da "En azından üç dil bileceksin, En azından üç dilde düşünüp rüya göreceksin..." (Eyuboğlu, Üç Dil, 2022) sözüyle atıfta bulunduğu gibi kişi, yabancı dil öğrenmekle elde ettiği özgüvenle kendini keşfeder, çok yönlü düşünmeye ve kendini daha iyi ifade etmeye başlar. Bunun yanı sıra daha hızlı öğrenebildiği ve daha yaratıcı olmaya başladığı görülecektir. Tabi ki tüm bunlara sahip olmak ise kişiyi daha nitelikli bir birey haline getirecektir. Daha önceden de ifade edildiği gibi sosyolojik açıdan kişi, ek diller öğrenerek kariyer fırsatlarını genişletebilir ve çalışma alanlarında yeni ufuklar açabilir. Nitekim Mütercim/tercüman, çevirmen, akademisyenlik, yabancı dil öğretmenliği, filolog, dil bilimci, müşteri hizmetleri temsilcisi, insan kaynakları uzmanı, uçuş görevlisi ve turist rehberliği gibi bazı meslekler farklı dillere aşina olmayı gerektiren, iki veya daha fazla dil konuşabilen kişilere iş fırsatlarını sunan bazı kariyer opsiyonlarıdır (Kayaoğlu, 2017: s. 27-28). Bu nedenle yabancı dil öğrenmek, kişiye, tek bir dil konuşanlara kıyasla, daha fazla iş bulma şansı verir. Çünkü birey, özgeçmişinde buna atıfta bulunabilir ve onu ayırıcı özelliklerinden biri olarak zikredebilir. Bu da doğal olarak giderek her alanda küreselleşmeye başlayan günümüz şartlarında belirgin şekilde kişiyi öne çıkaracak ve ona yeni küresel düzene kolayca uyum sağlamasına yardımcı olacaktır. Bunun yanı sıra dil öğreniminin yapısal ve mantıksal bir süreç olduğu ve matematiksel problemlerin çözümünde kullanılan düşünme türüne biraz benzer olduğu düşünüldüğünde iki veya daha fazla dil konuşan kişilerin matematikte tek dilli akranlarından daha iyi performans gösterdiğini yapılan bazı araştırmalar doğrulamaktadır (Gardner, 1999; Taşkın - Tuğrul, 2014: s. 129-148; Gülfil, 2019: s. 78-107).

Geoffrey Willans'ın "Bir dili iyi anlamak için en az iki dili anlamanız gerek" sözüyle dikkat çektiği gibi yeni bir dil öğrenmek dikkati, dilin soyut gramer kurallarına ve yapısına verildiğinden dolayı kişinin kendi ana dilinde de daha iyi olmasını sağlayabilir. Bunun yanı sıra, yabancı dil öğrenmenin hafızayı güçlendirme, beyni gençleştirme, sosyal zekâyı (EQ)

⁴ <https://www.leadwithlanguages.org/why-learn-languages/top-ten-reasons-to-learn-languages/> (Erişim 21 Mayıs 2022.)

geliştirme, aktivasyonu ve dikkati artırma, alzaymır ve demans (bunama) hastalığını önleme gibi tüm bu özellikleri, önemli zihinsel faydalar sağladığı gibi beyin sağlığına ve kişi psikolojisine de birçok etkisi bulunduğu ilmî olarak tespit edilmiştir. Dolayısıyla yabancı dil bilmek, ana dil dışında kişinin hem meslekî hem de kişisel anlamda gelişimini sağlayacak katkılar sunmaktadır.

Ancak her konuda olduğu gibi yabancı dil öğrenme mevzusunda çok çalışmaya gayret gösterilmeli ve alın teri dökülmelidir. “İnsan ancak çabasının sonucunu elde eder” (Necm 53/39), “وَكُلُّ إِنْسَانٍ لِّرَمَاهُ طَّيْرَةٌ فِي عُنُقِهِ” (İsrâ 17/13) âyet-i kerimeleri ile “Kader, gayrete âşıktır. Çektiğin zahmet, gün gelir rahmete dönüşür”, “Kader deyip geçme, gayret et. Dert etme dua et”, “Emek olmadan, yemek olmaz” ve ünlü bir filozofa, servet ayaklarınızın altında olduğu halde neden bu kadar fakirsiniz? diye sorulduğunda: “Ona ulaşmak için eğilmek lazım da ondan, demiş” gibi veciz sözler, her zaman gayret ve mücadelenin sonuç elde etmedeki önemini açıkça vurgulamaktadır (Çamlıca, 2012: s. 50). Dolayısıyla zaman kaybetmeden, bahanelerin arkasına sığınmadan, uygun bir vakit, saat, yer ve köşe beklemeden dil veya diller öğrenilmeye konulmalıdır. Zira “Beş şey gelmeden önce beş şeyin kıymetini bilin; ölüm gelmeden önce hayatın, hastalık gelmeden önce sağlığın, meşguliyet gelmeden önce boş vaktin, ihtiyarlık gelmeden önce gençliğin, fakirlik gelmeden önce zenginliğin” (Nüveyrî, 1342/1955: II, 159; İbn Abdürabbih, 1410/1990: 3/85; Kardâvî, 1412/1991: s. 15) hadis-i şerifiyle ‘vakit nakittir’ ve ‘zamana öldürmek en pahalı harcamadır’ gibi anlamlı ve değerli sözleri unutmamak gerekir.

3. Dil Öğrenmenin Yöntemleri

Yabancı dil edinmek ve bilmek önemli ve çağın ihtiyaçlarından biri olduğu kadar dili pratik ve kolay öğrenme yöntemleri de bir o kadar önem arz etmektedir. Yabancı dili nasıl öğreneceğini öğrenmek, dil öğrenmekten çok önce ve önemli olduğu kanaatindeyiz. Zira nasıl öğrenileceği ile ilgili kurallar bilinmeden dil öğrenilmeyeceği asla unutulmamalıdır. Önemine atfen bu çerçevede gerek nicel gerekse nitel olarak ayrıntılı çalışmalar yapılmıştır. Yola koyulmadan önce bu çalışmalardan birkaç tanesini detaylı bir şekilde okumakta ve incelemekte fayda vardır. Yabancı dil (ler) bilmenin önemli bir yer edindiği günümüzde yabancı dil öğrenim ve öğretim yöntemleri de çok çeşitlenmiştir. Dil öğrenimiyle kişinin temel dil becerilerini kusursuz, açık ve akıcı kullanım becerisinin gelişimi hedeflenmelidir. Bu hedefin gerçekleşmesi için önce kişinin öğreneceği dili nerede ve niçin kullanacağı belirlemeli ve kullanacağı alana uygun öğrenim yolları geliştirerek başlamalıdır. Amacı ve kullanım alanı belli öğretim uygulamaları, kendisine uygun plân, metot ve tekniklerle, dil becerilerinin edinimini kolay ve başarılı hâle getirir. Nerede ve niçin kullanacağı belirlenmeden maksatsız öğrenilen dil(ler) öğrenimi, kısa sürede belirsizlik ortamına sürükleyerek tüm çabaları sonuçsuz bırakacağından bundan sakınılmalıdır.

Yabancı dil öğrenebilmek her şeyden önce özgüven ve insan aklının başaramayacağı hiçbir şeyin olamayacağına kişinin kendisini inandırmasıyla başlar. Geçmişteki yersiz ve boş korkularından sıyrılması, dil öğreniminde atacağı ilk adım olacaktır. Öğrenim hedefleri

belirlenmiş dil öğreniminde hedef belirlemek -nitekim hedefi olmayan gemiye hiçbir rüzgar yardım edemez-, sevmek, sistemli çalışmak, dil öğrenmeye konsantre olmak, yanlış yapmaktan korkmadan sürekli konuşmaya çalışmak, sohbet etmek için yeni bir arkadaş edinmek, kullandığı kelimeleri yabancı dilde telaffuz etmek, film, dizi veya haber izlemek, basit düzeyde kitaplar okumak, kendisiyle tartışmak, kendi sözlüğünü oluşturmak ve çalışmaya sabretmek gibi tüyolar yabancı dil öğrenmeyi hızlandıran yöntemlerden bazılarıdır. Özellikle kendi kendine yabancı dil öğrenmek isteyenlere önerilebilecek yöntemlerden biri de interaktif dil eğitimi olarak nitelendirilen öğrenme, dinleme, yazma ve çeviri programı kullanmalarıdır. Zira elimizden düşmeyen akıllı telefonlarda, tabletlerde ve bilgisayarlarda bulunan *ELLCC* dil eğitim yazılımları, interaktif bir yabancı dil eğitim yazılımıdır. Bu bağlamda söz konusu teknolojik aletlerin sağladığı motivasyon ve olanaklardan olumlu bir şekilde istifade edilebilir. Bunun yanı sıra başarılı yabancı dil öğrenim ve öğretimi için gerekli olan şu ince noktalar da unutulmamalıdır:

Aktif hafıza oluşumu ve sağlıklı dil öğrenimi için dinleme ve anlamamanın özel bir yeri vardır. Öncelikle dinleme ve anlama becerisini kazanması gerektiğini asla unutulmamalıdır.

Dinleme ve anlama becerilerinin geliştirmesi için telaffuzu ve anlamı net olan kısa cümlelerin kullanılması tercih edilmelidir.

Gramer bilgisi, anlam, aktarım ve belagat/güzel konuşma becerileriyle birlikte kazanılırsa iletişimde yabancı dil kullanılabilir.

Yalın sarf/morfoloji, nahiv/sentaks ve kelime bilgilerini teorik olarak öğrenmekle iletişim dili öğrenilemez.

Sınırsız sayıda kurulabilen anlatım kalıplarının tümünü ezberlemek mümkün olmadığına göre öğrenilecek tek şey; öğrenilecek dilin bilinçaltı yapısal mantığıdır.

Yabancı dili öğrenmek, tüm dilsel yapı bilgilerini sürekli ve etkili bir yaşantı halindeki uygulamalarla destekleyerek melekeye dönüştürmektir.

Yabancı dilin tüm öğretim uygulamaları, oluşturduğu kalıcı izlerle iletişim melekesi oluşturmaya uygun olmalıdır.

Dil bilgisi (nam-ı diğer gramer), iletişimin doğruluğunu kontrol eden bir sistemdir. Söz konusu sistem uygulama ve alıştırmalarla kazanılarak melekeye dönüştüğünde amacına uygun kullanılmış olur (Doğan, 2011: 91).

Yabancı dil öğrenme teknik ve metotlarına binaen gerek nitelik gerek nicelik gerekse bilimsel anlamında çok değerli çalışmalar ortaya konulmuştur. (Bu çerçevede bazıları şu şekilde zikredilebilir: Farber, 1994; Doğan, 1998; Barın, 2002; Başkan, 2006; Brockelmann, 1977; Demirel, 1999; Emîl Bedî‘, 1986; Kocaman, 1998; Sînî, 1989; Budak, 1989; Demirel, 1990; a.mlf. 1990).

SONUÇ

Teknolojinin gelişimine paralel olarak dünyanın adeta küçük bir köy haline geldiği çağımızda, toplumlar ve insanlar arasındaki iletişim ve etkileşim internet kullanımı sayesinde hızlı ve kolay bir hale gelmiştir. Bu da bilgi çağının hızlı değişimlerini yaşadığımız ve iletişimin çok önem

kazandığı günümüzde, doğal olarak insanlarla iletişim kurmak, gerek ekonomik gerekse sosyolojik anlamda rekabet etmek için yabancı dil(ler) öğrenmeyi zorunlu kıldığı gibi kişiyi hayatın her alanında başarılı bir insan haline gelebilmesinde de etkin rol oynamaktadır. Dil öğrenmek, kişinin sadece içinde yaşadığı toplumda değil, çeşitli küresel toplumlarda ilişkilerini ve sosyal bağlarını güçlendirmesine yardımcı olmakla birlikte bu ilişkilerin kendisi ve başkaları için verimli ve yapıcı olmasına da olanak sağlar. Yabancı dil ediniminin zor olduğu ön yargısını kırıp birkaç uluslararası dili akıcı bir şekilde öğrenmek, konuşabilmek ve ona hâkim olmak kişiye dünyanın herhangi bir yerine kolayca ve rahat bir şekilde seyahat edebilmesine ve seyahatte keyif almasına vesile olmakta ve hayalindeki işe ulaşmasına da fırsat sunabilmektedir. Bilim, teknik ve sanatta ulusal sınırların çoktan aşıldığı çağımızda yabancı dil öğreniminin yararları bireylerle sınırlı olmayıp bir bütün olarak toplum için başarıya, rekabete ve ilerlemeye vesile olan araçlardan ve gereksinimlerden biridir. Bunun yanı sıra çalışmada varılan diğer sonuçlar ise kısaca maddeler halinde şu şekilde zikredilebilir:

Yabancı dil öğrenmek, birey farkındalığını genişletebilir ve dil becerilerini artırarak iş hayatında kendisine bir rekabet avantajı sağlar.

Yabancı dil öğrenmek, kişi psikolojisine ve beyin sağlığına da birçok etkisi olduğu gibi hafızayı, eleştirel düşünme becerileri, kişinin yaratıcılığı ve problem çözme yeteneğini de geliştirir. Özellikle başkalarıyla iletişim kurmaya paralel olarak insanların geleneklerini, dinlerini, sanatlarını, tarihini dolayısıyla bütün kültürel faaliyetlerini anlamayı ve onlara daha aşina olmayı sağlar.

Bireylerin yurtdışına seyahat etmelerinin önündeki en yaygın engellerden biri, başkalarıyla iletişim kurmalarına yardımcı olan yabancı dil bilmemesinden kaynaklanmaktadır. Dil bilmek bu anlamda insanın işini kolaylaştırır hatta yurtdışında bir iş fırsatı veya burs fırsatı sağlayabilir. Yabancı dil öğrenmek, birçok dil becerisi edinmemize, bilimsel bilgimizin genişlemesine, yeni kelimeler öğrenmemize ve ana dil becerilerimizi geliştirmemize yardımcı olur. Bütün bunlar ise özgüvenin artmasına, öğrenmenin kolaylaşmasına, başkalarıyla rahat bir şekilde diyalog kurulmasına ve dil hatalarının/anlatım bozukluklarının azalmasına olanak sağlar.

Yabancı dil(ler) öğrenmek için sadece karar vermek yeterli bir adım olmayıp, bunun yanı sıra düşünmek, tasarlamak, uygulamak vb. hususlar da nihai karara varmak için atılması gereken önemli adımlardır. Bununla birlikte gerekli çaba, zaman ve işin maddiyat boyutu göz önüne alındığında, ikinci bir dil öğrenmek için sadece karar vermenin tek başına yeterli olmayıp tüm bunların birbirine paralel gitmesi ve desteklenmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Sonuç olarak dil öğrenmek, gerek ulusal, gerek uluslararası gerekse gölgesinde yaşadığımız çağın doğası gereği bir hobi veya bir seçenek olmaktan çıkmış, mutlak bir gereksinime dönüştüğü aşikârdır. Yaratılışında var olan fitrî dil yeteneğiyle her insan, bu yeteneğini uygun yöntemlerle geliştirerek her geçen gün önemi artmakta olan pek çok yabancı dili kolayca öğrenebilir, yeniliklere açık ve daha yaratıcı bir kişilik vasfını kazanabilir. Bu anlamda yabancı dil bilmenin önemi fark edilip azim, gayret ve kararlılıkla çalışıldığında günümüz şartlarında birden fazla yabancı dil öğrenilebilir.

KAYNAKÇA

- Ada, S. ve Şahenk, S. S. (2010). Avrupa Dil Portfolyosu ve Türkiye’de Yabancı Dil Eğitimi. *Avrupa Araştırmaları Dergisi* 18 (1-2), 63-88.
- Akarsu, B. (1998). *Dil Kültür Bağlantısı*. İnkılap Kitabevi.
- Aksan, D. (1998). *Her Yönüyle Dil: Ana Çizgileriyle Dilbilim*. TDK Yayınları,
- Aksoy, Ö. A. (1967). *Dilde Bilim ve Devrim*. Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Aktel, M. (2001). Küreselleşme Süreci ve Etki Alanları. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Fakültesi Dergisi* 6 (2), 1-10.
- Ambrose, A. ve Lazerowitz M., (1984). *Essay in the Unknown Wittgenstein*. Newyork, Prometheus Books.
- Barın, M. (2002). Yabancı Dil Öğretiminde Dinleme Becerisinin Önemi. *Sosyal Bilimler Dergisi* 2 (28-29), 1-16.
- Başkan, Ö. (2006). *Yabancı Dil Öğretimi İlkeler ve Çözümler*. Multilingual Yayınları.
- Bayındır, G. ve Kara, B. (2019). Lisansüstü Öğrencilerin Yabancı Dil Eğilimleri ve Akademide Yabancı Dil Sorunu. *Millî Kültür Araştırmaları Dergisi* 3 (1), 1-14.
- Bedî‘, E. Y. (1986). *Fıkhu’l-lugati’l-‘arabiyye*. y.y.
- Brockelmann, C. (1977). *Fıkhu’l-lugâti’s-sâmiyye*. Arp. çev. Ramadân Abdüttevâb. Câmî'atu Riyâd.
- Budak, Y. (1989). Yabancı Dil Öğretiminde Metot Deyince. *Millî Eğitim Dergisi* 81.
- Bür, B. ve Aycan, A. (2013). Birinci Yabancı Dil Olarak Öğrenilen İngilizcenin İkinci Yabancı Dil Fransızcanın Öğrenim Sürecine Etkisi. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume* 8 (10), 193-207.
- Cangil, B. E. (2004). Küreselleşme ve Avrupa Birliği Yabancı Dil Eğitim Politikaları Işığında 2000’li Yıllarda Türkiye’de Yabancı Dil Öğretmeni Yetiştirme Politikalarına Bir Bakış. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi* 1 (1), 123-131.
- Cûn, Câsûn. (1427/2007). *Ta’limü’l-beytî el-faâl*. trc. İsmâil Afane. Dâru’l-Meysera.
- Çamlıca, S. (2012). *Gençlik Hazinesi*. Oku-Yorum Yayınları.
- Çelebi, M. D. (2006). Türkiye’de Anadili Eğitimi ve Yabancı Dil Öğretimi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 2 (21), 285-307.
- Çelebi, M. D. (2006). Türkiye’de Anadili Eğitimi ve Yabancı Dil Öğretimi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 21 (2), 286-307.
- Demirbilek, M. Ve Yücel, Z. (2011). İngilizce öğretmenlerinin bilgisayarın yabancı dil öğretim ve öğreniminde kullanımı hakkındaki görüşleri. *Uludağ Üniveristesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 24 (1), 217-246.
- Demirel, Ö. (1990). *Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri*. Can Ofset Yayınları.
- Demirel, Ö. (1990). *Yabancı Dil Öğretimi İlkeler Yöntemler Teknikler*. Usem Yay.
- Demirel, Ö. (1999). *İlköğretim Okullarında Yabancı Dil Öğretimi*. MEB. Yay.
- Doğan, C. (1998). *Yabancı Dil Olarak Arapça Öğretim Metot ve Teknikleri*. Lazer Ofset Yay.
- Doğan, C. (2011). *Arapça Öğrenim ve Öğretim Kılavuzu*. Ensar Yayınevi.

- Doğan, C. (2011). *Arapça Öğrenim ve Öğretim Kılavuzu*. Ensar Yayınları.
- Doğan, İ. (1996). *Sosyoloji, Kavramlar ve Sorunlar*. Sistem Yay.
- Eyuboğlu, B. R. “Üç Dil”. Erişim 29 Temmuz 2022.
https://www.siir.gen.tr/siir/b/bedri_rahmi_eyuboglu/uc_dil.htm#:
- Farber, B. (1994). *Yabancı Dil Öğrenme Yöntemleri*. çev. Cem Şen. İm Yayınları.
- Fâsî el-Faharî, A. (2013). *Siyâsetu'l-lugavî fi bilâdi'l-'Arabî. Dâru'l-Kütübi'l-Cedîd*.
- Gardner, H. (1999). *Kim Zekâ Sahibidir? Çoklu Zekâ ve Görüşmeler ve Makaleler*. çev. Meral Tüzel. Enka Okulları.
- Gülfil, D. (2019). Yabancı Dil Öğrencileri İle Farklı Programlarda Öğrenim Gören Öğrencilerin Çoklu Zekâ Alanlarının Karşılaştırılması. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi* 4 (2), 78-107.
- Günday, R. (2013). Çok Dillilik ve Çok Kültürlülük Bağlamında Yabancı Dil Öğretimine Toplumdilbilimsel Yaklaşım. *TurkishStudies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume* 8 (10), 313-330.
- Güzel, A. ve Barın, E. (2013). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi*. Akçağ Yayınları.
- Hüseyin, T. (1968). *Müstakbelu's-şekâfe fi Mısır*. Matbaatu'l-Meaârif.
- İbn Haldûn. (2000). *Mukaddime*. Beyrut: Dâru'l-Kutub'l-'İlmiyye.
- İbni Cnnî. *el-Hasâ' iş*. (1371/1952). thk. Muhammed Ali en-Neccâr, Mektebetul-'İlmiyye.
- İşcan, A. (2011). Türkçe'nin Yabancı Dil Olarak Önemi. *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi* 2 (4), 1-8.
- Kaplan, M. (2010). *Kültür ve Dil*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Kayaoğlu, M. N. (2017). Yabancı Dil Serüvenimiz. *Eğitim-Öğretim ve Bilim Araştırma Dergisi* 13 (39), 25-30.
- Kırkkılıç, A. (2009). *Türk Dili Yazılı Anlatım ve Kompozisyon Bilgileri*. Aktif Yayınevi.
- Kocaman, A. (1998). *Yabancı Dil Öğretiminde Yeni Yönelimler', Anadilinde Çocuk Olmak*. y.y.
- Kolaç, E. (2008). Yabancı Diller ve Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Son Sınıf Öğrencilerinin 'Yabancı Dil Öğretimi' ve 'Yabancı Dille Öğretim' Konusundaki Yönelim ve Görüşleri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 1 (4) 397-412.
- Odabaşı, H. F. (1997). *Yabancı Dil Öğretiminde Bilgisayar Kullanımı*. Eskişehir: y.y.
- Ozil, Ş. (1991). Dil ve Kültür, *Çağdaş Kültürümüz Olgular ve Sorunlar*. Cem Yayınevi.
- Özdemir, E. S. (2006). *Yabancı Dil Öğretiminde Yeni Yönelimler*. Adana: Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Özer, Bayram –Korkmaz, Celalettin. “Yabancı Dil Öğretiminde Öğrenci Başarısını Etkileyen Unsurlar”. *EKEV Akademi Dergisi* 20/ 67 (2016), 59-84.
- Sancak, Y. (1999). Yabancı Dil Eğitimi-Öğretimi ve Arapça: Tarihçe, Amaç, Esaslar, Elemanlar, Usûl (Metot) ve Teknik. *EKEV' Akademi Dergisi* 2 (1), 53-67.
- Sebüktekin, H. (1973). Yabancı Dil Öğretiminde Yöntem. *Boğaziçi Üniversitesi Dergisi* 18 (1), 23-48.

- Sîni, M. İ. (1989). Yabancı Dil Öğretim Metotları Hakkında Bir Araştırma. çev. Hüseyin Elmalı, *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 0 (67), 315-388.
- Sunel, A. H. (1989). Yabancı Dil Öğretiminde Metot Sorunu. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (4), 137-143.
- Şahin, Y. (2009). Yabancı Dil Öğretiminde Öğrenci Başarısını Olumsuz Yönde Etkileyen Unsurlar. *Türkiye Sosyal Araştırma Dergisi* 13 (1), 149-158.
- Taşkın, N. ve Tuğrul, B. (2014). Okul Öncesindeki Çocukların Dil ile Matematik Becerileri Arasındaki İlişkinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 11 (1), 129-148.
- Yaman, E. (2017). Yabancı Dili Öğrenmek mi? Yabancı Dille Öğrenmek mi?. *Eğitim-Öğretim Bilim Araştırma dergisi* 13 (39), 59-62.